

Innst. O. nr. 84

(2001-2002)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om lov om felles regler for det indre marked for naturgass mv.

Ot.prp. nr. 81 (2001-2002)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

Lov om felles regler for det indre marked for naturgass

Olje- og energidepartementet viser i proposisjonen til at Europaparlaments- og Rådsdirektiv 98/30/EF om felles regler for det indre marked for naturgass (gassmarkedsdirektivet) ble vedtatt og trådte ikraft i 1998 - med frist for gjennomføring i EU-medlemmenes nasjonale lovgivning i august 2000.

Den 26. oktober 2001 besluttet EØS-komiteen å innlemme gassmarkedsdirektivet i EØS-avtalens Vedlegg IV Energi. EØS-komiteens beslutning (nr. 103/2001) ble fattet med forbehold fra norsk side om Stortingets samtykke, ettersom gjennomføringen i norsk rett gjør det nødvendig med lovendringer. Deretter løper en seks måneders frist for EFTA-partene til å meddele at de nasjonale godkjennelsesprosedyrer er fullført. For Norge innebærer dette innhenting av Stortingets samtykke etter Grunnlovens § 26 annet ledd og fastsettelse/endring av relevante lover som følge av forpliktelsene i gassmarkedsdirektivet. St.prp. nr. 42 (2001-2002) om samtykke til EØS-komiteens beslutning nr. 123/2001 om innlemmelse av Europaparlaments- og Rådsdirektiv 98/30/EF om felles regler for det indre marked for naturgass (gassmarkedsdirektivet) i EØS-avtalens Vedlegg IV (Energi), ble oversendt Stortinget 22. februar 2002.

Departementet viser til at det følger av EØS-avtalens artikkel 7 b) at det vil være opp til Norge å bestemme hvordan gassmarkedsdirektivet skal gjennomføres i norsk rett.

EØS-avtalen oppstiller frister for gjennomføring av direktiver i nasjonal lovgivning. I forhold til gassmarkedsdirektivet skal gjennomføringen i utgangspunktet skje innen utgangen av april 2002. Samtidig tar Olje- og energidepartementet sikte på å fremme en stortingsmelding om gass i Norge innen høsten 2002. I denne meldingen vil en skissere hvordan en nedstrøms gassektor i Norge bør utvikles i fremtiden.

Olje- og energidepartementet mener det er mest hensiktsmessig å foreslå en rammelov der de sentrale prinsipper i direktivet nedfelles, og der Kongen gis fullmakt til å gi utfyllende regler i forskrift. Direktivets hovedregel om at gassforetak og kvalifiserte kunder skal ha rett til adgang til overførings- og distribusjonsrørledninger, bør nedfelles i loven. Krav om føring av separate regnskaper for visse aktiviteter, om tredjepartsadgang til overførings- og distribusjonsrørledninger, om en tvisteløsningsordning og om en regulatormekanisme blir så gjennomført ved en egen forskrift gitt i medhold av rammeloven. I forskrift kan man også etablere en eventuell konsesjonsordning for bygging og drift av overførings- og distribusjonsrørledninger. Behovet for en slik ordning vil bli drøftet i den varslede stortingsmeldingen om gass i Norge.

I tillegg vil en også foreslå en evalueringsklausul i loven. Denne vil innebære at det etter en gitt periode skal vurderes om loven skal revideres. På den måten vil det kunne vurderes nærmere hvorvidt fordelingen av direktivets regler mellom lov og forskrift er hensiktsmessig.

Endringer i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven)

Departementet viser til at det i direktivets artikkel 23 er inntatt en egen bestemmelse om at naturgassforetak og kvalifiserte kunder også skal sikres adgang til oppstrøms gassrørledningsnett for å sikre et konkurransedyktig indre gassmarked. Bestemmelsen inneholder bl.a. påbud om etablering av en nasjonal tvisteløsningsordning med hensyn til tilgang til oppstrømsrørledningene.

Ilandføringsrørledningene fra norsk kontinental-sokkel til kontinentet vil være "oppstrøms gassrørledningsnett" i direktivets forstand.

Til gjennomføring av disse reglene i direktivet foreslås det i proposisjonen lovendringer som er nødvendige for å gjennomføre direktivets regler for opp-

strøms gassrørledningsnett i petroleumsloven (lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet). Det vil i tillegg bli gjennomført utfyllende forskriftsbestemmelser. De relevante bestemmelser i direktivet vil derved bli gjennomført ved endringer i forskrift til petroleumsloven (petroleumsforskriften), fastsatt ved kgl. res. 27. juni 1997.

Forslaget til endring av petroleumsloven § 4-8 gjelder tredjepartsadgang til de rørledninger på norsk kontinentalsokkel som omfattes av direktivet. Denne paragrafen må tilpasses direktivets krav om at gassforetak og kvalifiserte kunder skal ha rett til tredjepartsadgang i disse rørledningene. De nærmere kriteriene for tredjepartsadgang mv. vil som nevnt bli fastsatt i petroleumsforskriften.

Departementet viser til at den lovendring som foreslås er av teknisk art og uten vesentlig betydning for gjeldende norsk petroleumpolitikk. Gjennomføring av gassmarkedsdirektivets regler for oppstrøms gassrørledningsnett i norsk rett vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sylvia Brustad, Rolf Terje Klungland og Synnøve Konglevoll, fra Høyre, Øyvind Halleraker, Siri A. Meling og Leif Frode Onarheim, fra Fremskrittspartiet, Øyvind Korsberg og Øyvind Vaksdal, fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland og Ingvild Vaggen Malvik, fra Kristelig Folkeparti, Ingmar Ljones og lederen Bror Yngve Rahm, og fra Senterpartiet, Inger S. Enger, viser til partienes respektive merknader i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 42 (2001-2002) om Gassmarkedsdirektivet, jf. Innst. S. nr. 267 (2001-2002).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, har merket seg at gassmarkedsdirektivet (Europaparlamentets- og Rådsdirektiv 98/30/EF om felles regler for det indre marked for naturgass) inneholder regler om organisering av gasssektoren og om hvordan den skal virke. Om tilgang til markedet og kriterier og prosedyrer for tildeling av rettigheter til overføring, distribusjon forsyning og lagring av naturgass inklusive LNG. Flertallet har videre merket seg at direktivet inneholder regler om at selskaper som driver minst to av aktivitetene overføring, forsyning og lagring av gass, inklusive LNG, skal føre separate regnskaper for disse aktivitetene.

Flertallet viser til at Ot.prp. nr. 81 (2001-2002) er en tilpasning av det norske lovverket for å møte dette direktivet - i og med at det er EØS-relevant.

Flertallet viser til at det i direktivets artikkel nr. 23 er inntatt en egen bestemmelse om at naturgassforetak og kvalifiserte kunder også skal sikres adgang til oppstrøms gassrørledningsnett for å sikre et konkurransedyktig indre gassmarked.

Flertallet viser til at petroleumslovens § 4-8 må tilpasses direktivets krav om at gassforetak og kvalifiserte kunder skal ha rett til tredjepartsadgang i disse rørledningene. Flertallet støtter departementets vurdering om at de lovendringene som foreslås er av teknisk art og uten vesentlig betydning for gjeldende norsk petroleumpolitikk.

Flertallet viser til at Regjeringen vurderer det slik at innlemmelsen av gassmarkedsdirektivet i EØS-avtalen ikke vil medføre spesielle kostnader som det må tas hensyn til i budsjettssammenheng. Videre vurderer Regjeringen at gjennomføringen av gassmarkedsdirektivets regler for oppstrøms gassrørledningsnett ikke vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Flertallet vil med dette anbefale at de nødvendige lovendringer som foreslått i Ot.prp. nr. 81 (2001-2002) blir gjort som en nødvendig konsekvens av at Europaparlamentets- og Rådsdirektiv 98/30/EF om felles regler for det indre marked for naturgass, blir innlemmet i EØS-avtalen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

"Innst. O. nr. 84 (2001-2002) om lov om felles regler for det indre marked for naturgass mv., sendes tilbake til energi- og miljøkomiteen for videre behandling."

Disse medlemmer viser til at fristen for å meddele norsk tiltredelse til direktivet utløp i april 2002. Disse medlemmer stiller seg derfor uforstående til at dette blir gjort til en hastesak når fristen likevel har gått ut. Sentrale personer som representerer tunge fagmiljøer har frarådet en slik forhastet behandling. Gassmarkedsdirektivet kan komme til å få langt større konsekvenser for norsk økonomi og norske interesser enn det Regjeringen antyder. Slik Regjeringen har lagt opp saksbehandlingen, kan det tyde på at de ikke har ønsket grundig behandling og offentlig debatt.

Disse medlemmer viser til at komiteen har brukt 24 - tjuefire - timer på å behandle lovforslaget i Ot.prp. nr. 81 (2001-2002), selv om komiteens opprinnelige beslutning tilsa at man trengte god tid for å behandle saken forsvarlig. Det har ikke vært praktisk mulig å saksbehandle lovforslaget forsvarlig innenfor

denne tidsrammen, og basale demokratiske virkemidler som høring av eksperter og berørte parter har blitt umulig.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil videre påpeke at komiteen i gassmarkedsdirektivsaken, jf. behandlingen av St.prp. nr. 42 (2001-2002) og Innst. S. nr. 267 (2001-2002), og Ot.prp. nr. 81 (2001-2002), har gjort seg til et virvelløst sandpåstrøingsorgan, og at komiteens medlem Hallgeir H. Langeland i protest mot dette har sagt ifra seg saksordførerskapet for Ot.prp. nr. 81 (2001-2002). En av hovedgrunnene til dette er at han i forsøket på å opptre som ansvarlig saksordfører har mottatt flere henvendelser om komitéhøring og forespeilet dette for både næringsinteresser og eksperter på saksområdet.

Disse medlemmer påpeker at det ikke er noe godt signal først å love en ting og siden gjøre noe annet.

Disse medlemmer viser til olje- og energiministerens brev til komiteen av 3. juni 2002 - hvor han opptre som formidler av utenriksminister Jan Petersens prioriteringer med hensyn på hastverket i denne saken. Utenriksminister Jan Petersen ønsker å gjennomføre "våre respektive forpliktelser rettidig".

Disse medlemmer finner det meget betenkelig at trepartiregjeringen ikke har påvist samme iver når det gjaldt å fremme lovforslaget. Dette ble fremmet først én måned etter at fristen for meddelelse av norsk tiltredelse var utløpt.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser i denne sammenheng til at Stortingets presidentskap har bedt trepartiregjeringen redegjøre for dette forholdet. Denne redegjørelsen foreligger ikke ennå.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti har videre vanskelig for å tolke Utenriksdepartementets håndtering av denne saken som noe annet enn en blanding av rot, trenering og overkjøring - for å redusere den offentlige debatt og de demokratiske prosesser.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Innst. O. nr. 84 (2001-2002) om lov om felles regler for det indre marked for naturgass mv., sendes tilbake til energi- og miljøkomiteen for videre behandling.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om felles regler for det indre marked
for naturgass mv.

I

Lov om felles regler for det indre marked for naturgass

§ 1 Virkeområde

Loven kommer til anvendelse på overføring, distribusjon, forsyning og lagring av naturgass som ikke omfattes av lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet.

§ 2 Definisjoner

I denne lov forstås med:

- a) naturgassforetak, enhver fysisk eller juridisk person som ivaretar minst en av følgende funksjoner: produksjon, overføring, distribusjon, forsyning, innkjøp eller lagring av naturgass, herunder nedkjølt flytende naturgass (LNG), og som har ansvar for de forretningsmessige og tekniske oppgaver eller vedlikehold tilknyttet disse funksjonene, med unntak av sluttkunder.
- b) overføring, transport av naturgass gjennom et høytrykksgassrørledningsnett, med sikte på levering til kunder,
- c) distribusjon, overføring av naturgass gjennom lokale eller regionale gassrørledningsnett, med sikte på levering til kunder,
- d) forsyning, levering eller salg av naturgass, herunder av LNG, til kunder,
- e) kunder, grossister eller sluttkunder samt naturgassforetak som kjøper naturgass,
- f) system, ethvert overførings- eller distribusjonsnett eller LNG-anlegg som eies eller drives av et naturgassforetak, herunder dettes anlegg som yter tilknyttede tjenester og tilknyttede foretaks anlegg som er nødvendig for å gi adgang til overføring og distribusjon.

§ 3 Adgang til system

Naturgassforetak og kvalifiserte kunder skal ha rett til adgang til systemet.

Med mindre departementet bestemmer noe annet omfatter kvalifisert kunde gassfyrte kraftverk, uansett årlig forbruksnivå, samt øvrige sluttkunder som forbruker mer enn 25 millioner kubikkmeter gass per år og per forbrukssted, og som har adgang til systemet i den EØS-stat der vedkommende er hjemmehørende.

§ 4 Myndighet til å gi forskrifter

Kongen gir nærmere regler til gjennomføring og utfylling av denne lov, herunder nærmere bestemmelser om retten til adgang til og drift av systemet og bestemmelser om regnskap og løsning av tvister vedrørende adgang til og bruk av systemet.

§ 5 Etterkontroll av loven

Innen fem år etter lovens ikrafttredelse skal departementet gjennomgå loven for å vurdere behovet for en nærmere lovregulering på lovens område.

II

I lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 1-6 ny bokstav m skal lyde:

Oppstrøms gassrørledningsnett, enhver gassrørledning eller ethvert gassrørledningsnett som drives eller opprettes innenfor rammen av et olje- eller gassproduksjonsprosjekt, eller som brukes for å overføre naturgass fra ett eller flere produksjonsanlegg av denne typen, til et behandlingsanlegg, en terminal eller en endelig ilandføringsterminal. De deler av slike nett og anlegg som brukes til lokal produksjonsvirksomhet ved en forekomst der naturgassen produseres, anses ikke som oppstrøms gassrørledningsnett.

§ 1-6 ny bokstav n skal lyde:

Naturgassforetak, enhver fysisk eller juridisk person som ivaretar minst én av følgende funksjoner:

produksjon, overføring, distribusjon, forsyning, innkjøp eller lagring av naturgass, herunder nedkjølt flytende naturgass (LNG), og som har ansvar for de forretningsmessige og tekniske oppgaver eller vedlikehold tilknyttet disse funksjonene, med unntak av sluttkunder,

§ 1-6 ny bokstav o skal lyde:

Kvalifiserte kunder, gassfyrte kraftverk, uansett årlig forbruksnivå, samt øvrige sluttkunder som forbruker mer enn 25 millioner kubikkmeter gass per år og per forbrukssted, og som har adgang til systemet i den EØS-stat der vedkommende er hjemmehørende.

§ 4-8 første ledd nytt annet og tredje punktum skal lyde:

Naturgassforetak og kvalifiserte kunder hjemmehørende i en EØS-stat skal likevel ha rett til adgang til oppstrøms gassrørledningsnett, herunder anlegg som yter tilknyttede tekniske tjenester i forbindelse med slik adgang. Departementet gir nærmere regler ved forskrift og kan fastsette vilkår og gi pålegg for slik adgang i det enkelte tilfelle.

III

Lov om felles regler for det indre marked for naturgass og endringer i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 14. juni 2002

Bror Yngve Rahm

leder og ordfører

Øyvind Vaksdal

sekretær